

Saksframlegg

Ark.:

Lnr.: 17946/22

Arkivsaksnr.: 22/2051-1

Saksbehandler: Rannveig Mogren

NY SAMARBEIDSAVTALE FOR LILLEHAMMER REGION BRANNVESEN

Vedlegg: Forslag til ny samarbeidsavtale

Andre saksdokumenter (ikke utsendt): -

SAMMENDRAG:

I henhold til ny kommunelov av 2018 må interkommunalt samarbeid organisert etter § 27 i tidligere kommunelov omdannes til ny samarbeidsmodell innen 2023. Kommunedirektøren har vurdert alle former for interkommunalt samarbeid som er beskrevet som muligheter i kommunelov, aksjelov og IKS-lov. Kommunedirektøren har vurdert økonomiske, juridiske og driftsmessige konsekvenser, og innvirkning på effektivitet, kvalitet og demokratisk kontroll som grunnlag for vurdering og sammenligning av aktuelle modeller. Tre organisasjonsmodeller ble vurdert som aktuelle for Lillehammer region brannvesen: administrativt vertskommunesamarbeid, verskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd og interkommunalt selskap. Kommunedirektørens anbefaling til ny organisasjonsmodell for Lillehammer region brannvesen er basert på en vurdering av konsekvenser, effekt på overordnede målsettinger, formålet med virksomheten og oppgavenes egenart.

Kommunedirektøren anbefaler organisasjonsmodellen vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd som ny organisasjonsmodell for Lillehammer region brannvesen fra 01.01.23.

SAKSOPPLYSNINGER:

Lillehammer region brannvesen har siden 2012 vært organisert som et interkommunalt oppgavefelleskap mellom Lillehammer, Øyer og Gausdal kommuner etter kommuneloven 1992 § 27.

Organisasjonsformen interkommunalt oppgavefelleskap er i kommuneloven 2018 (heretter kun omtalt som kommuneloven) fjernet og erstattet med to nye organisasjonsformer; kommunalt oppgavefelleskap i kapittel 19 og interkommunalt politisk råd i kapittel 18.

Interkommunalt samarbeid organisert etter kommuneloven av 1992 § 27 må være omdannet til en lovlig samarbeidsmodell innen fire år etter at kap. 18 og 19 trer i kraft, jf.

kommuneloven § 31-2 første ledd. Samarbeidet anses oppløst dersom det ikke er omdannet innen fristen. Kommunestyret skal selv treffe vedtak om omdanning og vedta ny samarbeidsavtale.

I dagens organisering er det et styre for Lillehammer region brannvesen. Eierkommunene er representert med seks representanter. I tillegg har styret en ansattrepresentant med møte- og talerett. Styret har delegert myndighet til daglig leder (brannsjef).

Lillehammer region brannvesen opplever at dagens organisering med eget styre har fungert godt.

Fakta:

Kommuneloven § 17-1 angir lovlige former for interkommunalt samarbeid. Disse er interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgavefellesskap, vertskommunesamarbeid, interkommunalt selskap, aksjeselskap eller samvirkeforetak, en forening eller på en annen måte som det er rettslig adgang til.

Følgende organisasjonsformer vil medføre en så stor endring av den organisering og myndighet som gjelder for Lillehammer region brannvesen, at de ikke anbefales som alternative nye organisasjonsformer:

- Interkommunalt politisk råd kan ikke produsere tjenester for innbyggerne og har ikke myndighet til å treffe enkeltvedtak, jf. kommuneloven § 18-1 andre ledd.
- Kommunalt oppgavefellesskap har ikke myndighet til å treffe enkeltvedtak, jf. kommuneloven § 19-1 andre ledd.
- Ved organisering i et aksjeselskap, vil kommunene ikke være direkte ansvarlige, jf. aksjeloven § 1-1 andre ledd.
- Ved organisering i et kommunalt foretak, vil kommunedirektøren ikke ha instruksjonsmyndighet overfor foretakets daglige leder, jf. kommuneloven § 9-4 jf. § 9-12 første ledd andre punktum.

Alternative organisasjonsformer for å ivareta Lillehammer region brannvesens myndighet og oppdrag, er vertskommunesamarbeid etter kommuneloven kapittel 20 og interkommunalt selskap etter IKS-loven. Disse vil vurderes nedenfor.

VURDERING:

Administrativt vertskommunesamarbeid

En kommune (samarbeidskommune) kan avtale med en annen kommune (vertskommune) at vertskommunen skal utføre oppgaver og treffe vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning, jf. kommuneloven § 20-2 første ledd første setning.

Denne organisasjonsformen innebærer ingen endring av driften av Lillehammer region brannvesen. Dagens ordning med politisk oppnevnt styre vil imidlertid erstattes av et administrativt styre. Politisk styring vil da kun skje ved beslutninger i kommunestyrene.

Etablering av et administrativt vertskommunesamarbeid kreve lite forarbeid før etablering. Det må utarbeides en ny samarbeidsavtale som erstatter nåværende vedtekter og samarbeidsavtale.

Vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd

Kommuner som deltar i et vertskommunesamarbeid, kan avtale å opprette en felles, folkevalgt nemnd i vertskommunen, jf. kommuneloven § 20-3. Deltakerne kan gi nemnda myndighet til å treffe vedtak i alle typer saker hvis ikke noe annet følger av lov. Hver av deltakerne i samarbeidet skal være representert med to eller flere medlemmer i nemnda.

Denne organisasjonsformen innebærer ingen endring av selve driften av Lillehammer region brannvesen.

I motsetning til ved administrativt vertskommunesamarbeid, der delegasjonen skjer fra kommunedirektør i samarbeidskommunene til kommunedirektør i vertskommunen, skjer delegasjon i et vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd på folkevalgt nivå.

Etablering av et vertskommunesamarbeidet med felles, folkevalgt nemnd krever lite forarbeid før etablering. Det må utarbeides en ny samarbeidsavtale som erstatter nåværende vedtekter og samarbeidsavtale. Nåværende styre må oppløses, og felles folkevalgt nemnd må etableres.

Interkommunalt selskap (IKS)

Interkommunale selskap er egne rettssubjekter som er rettslig og økonomisk skilt fra eierkommunene, jf. IKS-loven §§ 1-3. Prinsipielt skal representantskapet ivareta eierens interesser, og styret skal ivareta selskapets interesse.

I store trekk må det inngås en selskapsavtale mellom eierne, selskapet må organiseres, ansatte må overføres ved virksomhetsoverdragelse etter arbeidsmiljøloven kapittel 16 og det må inngås avtaler om føring og kontroll med regnskap. Det er forventet at overgang til denne organiseringen vil medføre store etableringskostnader og økte driftskostnader.

Omorganisering til et interkommunalt selskap vil forflyttes fra et politisk oppnevnt styre til indirekte styring ved at eierkommunene har en deltaker i representantskapet. Den politiske styringen vil dermed svekkes.

Etablering av et interkommunalt selskap innebærer et betydelig arbeid med forberedelser før etablering.

Sammenlikning av organisasjonsformene

Vertskommunemodellen med felles folkevalgt nemnd gir uendret virkning på effektivitet, kvalitet og demografisk kontroll sammenlignet med dagens organisering. Den medfører heller ingen økonomiske, juridiske eller driftsmessige endringer for virksomheten fra dagens organisering.

Vertskommunemodellen vil ivareta demokratiske og rettssikkerhetsmessige hensyn. Vertskommunen er ansvarlig, og virksomheten er basert på delegert myndighet fra samarbeidskommunene.

Samarbeidskommunenes innsyn, og innflytelse på driften av virksomheten sikres gjennom samarbeidsavtalen. Eventuelle pålegg etter statlig tilsyn rettes mot vertskommunen.

Vertskommunemodellen ivaretar Lillehammer region brannvesen sitt behov for tilstrekkelig kunnskap om virksomheten i alle eierkommunene slik at legitimitet til beslutninger og prioriteringer opprettholdes. Kommunedirektøren mener dette behovet best ivaretas med etablering av en felles, folkevalgt nemnd med representanter fra alle eierkommunene.

Det er viktig at den nye organisasjonsformen for Lillehammer region brannvesen ivaretar kommunenes ansvar og myndighet og brannvesenets drift, oppdrag og vedtaksmyndighet.

Samarbeidskommunene treffer selv vedtak som har prinsipiell betydning.

Samarbeidskommunene delegerer myndighet til nemnda. Nemnda videredelegerer denne myndigheten til kommunedirektøren i vertskommunen. Kommunedirektør i vertskommunen delegerer myndighet til brannsjef.

Kommunedirektøren anbefaler at hver deltakerkommune i samarbeidet skal være representert med to kommunestyrerepresentanter i nemnda. Nemnda velger selv leder og nestleder blant sine medlemmer.

Kommunelovens § 20-4 beskriver minimumsinholdet i en samarbeidsavtale. Kommunedirektøren anbefaler at innholdet i samarbeidsavtalen definerer ansvarsforholdene i samarbeidet, slik at Lillehammer region brannvesen er sikret en funksjonell og effektiv ramme rundt sin virksomhet. Samarbeidsavtalen er felles for alle deltakerkommunene.

Det kan ved behov vurderes en evaluering av denne organiseringen av brannsamarbeidet i Lillehammer-regionen.

Konklusjon:

Kommunedirektøren anbefaler at Lillehammer region brannvesen organiseres som et vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd. Det foreslås at Lillehammer kommune er vertskommune, og at vedlagte samarbeidsavtale vedtas.

Folkevalgt nemd foreslås av to årsaker:

- Brannvesenets helt spesielle egenart knyttet til store materielle verdier i samarbeidet, varierende modeller for eierskap hvor brannstasjoner eies av den enkelte kommune mens materiellet er felles. Samtidig betaler alle tre kommunene for de totale kostnadene gjennom modellen.
- Brannvesenet er en døgnkontinuerlig tjeneste som er en særlig viktig del av den regionale beredskapen. Det innebærer også at bemanningen ved brannstasjonene er forskjellig gjennom bruk av vaktordninger og beredskapsmodeller som er forskjellige kommunene imellom, men hvor avhengighetene er store.

Summen av dette gjør at kommunedirektøren i dette helt spesielle samarbeidet mener det kan være hensiktsmessig at det etableres en felles folkevalgt nemd med representasjon fra alle deltakerkommunene.

Kommunedirektøren foreslår at det gjøres følgende

innstilling:

1. Interkommunalt brannvernsamarbeid i Lillehammerregionen organiseres etter kommuneloven § 20-3 som vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemd fra 01.01.2023.
2. Lillehammer kommune er vertskommune i samarbeidet. Brannvernsamarbeidet reguleres av en samarbeidsavtale som inneholder alle vesentlige forhold i samarbeidet. Vedlagte samarbeidsavtale vedtas.
3. Deltakerkommunene oppretter en felles, folkevalgt nemnd. Nemnden skal bestå av to kommunestyrerepresentanter fra hver kommune. Nemnden velger selv leder og nestleder. Fra Gausdal kommunestyre velges:
  - 1.
  - 2.
4. Navnet *Lillehammer region brannvesen* beholdes uendret i ny organisasjonsmodell.
5. Deltakerkommunenes driftsutgifter forblir uendret fra forrige avtale inntil det vedtas endringer.

6. Det forutsettes at deltakerkommunene fatter likelydende vedtak.